VALORIZACIJA SLIKARSKIH OSTVARENJA OLTARNIH I STROPNIH SLIKA U ŽUPNOJ CRKVI BEZGRJEŠNOG ZAČEĆA BLAŽENE DJEVICE MARIJE U VALPOVU

Uvod

Unazad dest godina započela je obnova crkve i inventara crkve. U tome je obnova svih pet oltarnih slika. To su pravi spomenici slikarstva. Uporedo s oltarnim palama obnovljene su i stropne slike. U ovom prikazu slikarskih remek - djela potrbno je sažeti sve što je napisano i obrađeno kao povijesni spomenici koje ima samo ova župna crkva u Valpovu, a izradili su ih veliki, poznati enciklopedisti slikarskih škola i talentirani majstori palete.

U ovom prikazu biti će iznijeti i detalji kako bi došlo do izražaja briga i nastojanje naručioca da se Bogu daje najbolje.

GLAVNI OLTAR : Slika Bezgrješnog začeća B D Marije

U samom djelu i nazivu već je predstavljeno vrhunsko djelo, od gradnje crkve 1722., ova slika naručena je od strane patrona baruna Petra Hillepranda von Prandau u Beču kod Antona Hertzoga.
Dalke slikovni inventar crkve nastao je od 1734. i 1903..
Oltarna pala s prikazom Bezgrješnog začeća B.D. Marije je najvrjednija i zapažena u apsidi crkve, ali nije najstarija kao motiv u slikarstvu. Taj motiv u ikonografskom prikazivanju je *tip Marije Pobjednice (Maria de victoria).* Ovaj tip su osobito naglašavali kroz štovanje franjevci. Iza bitke kod Lepanta počinje se u ikonografiji s prikazom Marije Pobjednice pa je papa Pavao VI. 1614. godine postavio brončani kip u Rimu ispred crkve Sancta Mria Magiore (najstarija crkva Marije).
Na ikonografski sadržaj valpovačke slike osvrće se i Marija Mirković (Mir i Dobro), upravo zaslugom Dunsa Scota i franjevaca općenito u katoličku pobožnost, pa i u ikonografiju ulazi rano motiv Imakulate – Bezgrješno Začeće BD Marije, što se i uočava na sadržaju prikaza u našem slučaju baroknim umjetninama.

… Pod Marijinim nogama je zemaljska kugla ovijena zmijom ili zmajem, simbolom zla, a glavu joj probada križ djeteta Isusa a mjesečev srp otsjeca glavu. Marija je odjevena u modri plašt ispod kojeg je bijela haljina, prema prikazu Otkrivenja (Otk. 12,1). U prikazu tog motiva Marija Pobjednica u naručju drži maloga Isusa; Tu je ona i kao majka i Bogorodica. Isti motiv je bio na bivšoj crkvi, slika je bila naslikana na drvenoj podlozi u vrijeme upravljanja župom, franjevaca iz Našica. Marija stoji na plavoj zemaljskoj kugli a Isus zabada kopljastim križem zmijinu glavu – aluzija na golgotu gdje su smrt i sotona pobjeđeni; Jer je Sin Oca Nebeskog došao u obliku djeteta preko Marije (jedan od nas) postao čovjekom – rođen da bi utro put preko križa, ustanovom euharistije, donio spas palom čovjeku (prvi Adam) pobjedivši smrt kao drugi Adam preko krštenja otvorio vrata raja do kraljevstva nebeskoga.
… Okružuju ih mali i veliki anđeli razmješteni po čvrstim oblacima simboličkog i svjketlosnog snopa zraka nebeskih tijela. Iznad je Bog Otac čija glava u svjetlosnom trokutu simbolizira Duha Svetoga. u bojama preovladavaju žuti koloriti u više nijansi, a bijela sa zrakama diskretno prikazuju svjetlost sadržaja slike. Crvena cinober boja se nalazi u nijansama kod anđela da naglasi punašnost blaženstva gledanja Presvetog Trojstva i Marijinu prisutnost u tom blaženstvu sa krugom od dvanaest zvijezda (simbolom dvanaest plemena izraelovih); No i pokraj toga sjaja, diskretnu ali i veličajnost Marijine glave, simbolom ljepote i blaženstva njenog djevičanstva (iako je postala majka) kojeg zaslužuje rođenjem Sina Božjega. Druge detalje i oblik slike može svaki promatrač otkriti ako se unese u smisao Božjed djela.

Ovaj prikaz valpovačke Imakulate sa svim postojećim motivima i simbolizmom je ipak jedinstven u svijetu slikarstva, kojeg je izradio veliki Anton Hertzog (* 1692. u Hiltenfingenu u Švapskoj; + 17.3. 1740. u Beču.). Dakle u Beču je radio ovu sliku i dovršio a postavljena je 1737. godine u valpovačku župnu crkvu od naručioca.
Ova slika je kvalitetan spomenik baroknog slikarstva u prvoj polovini 18. stoljeća.
Širenjem toga utjecaja najviše je pridonijela Bečka likovna akademija u kojoj su se školovali mnogi umjetnici, pa njihova djela nalazimo u Hrvatskoj, a poglavito u Slavoniji, jer je pripadala Austrougarskoj Monarhiji. Ova slika i druge zavrijedila je temeljitu, stručnu i konzervatorsku obnovu, što je i uspjelo, vratilo se originalu.

BOČNI OLTARI KRŠTENJA ISUSOVA I SV. JOSIPA

Prva župna crkva u Valpovu bila je posvećena sv. Ivanu Krstitelju (crkva je bila sagrađena od drveta), čijem liku danas pripada zapaženo mjesto na oltaru s desne strane prvog traveja crkvene lađe. Prema ornamentalnoj dekoraciji raskošnih okvira oltarnih pala ti oltari (Isusovog krštenja i sv. Josipa), rađeni su kao pandani, pripadaju starijem inventaru crkve, dok su olterne pale, rad mađarskog akademskog slikara Jakobeja Karolya iz 1887. – Krštenja Isusova, i 1889. sv. Josipa s Isusom. Ovdje bi trebalo napomenuti par rečenica o slikaru. – biografski podaci.

Karoly Jakobey je učio je slikarstvo kod Giacoma Marastonija (Venecia, 24.3. 1804.,Budimpešta, 2.7. 1860.), koji je studirao u Veneciji, bio djelatan u mjestima:Görzu, Trstu, Klagenfurtu i Beču, a od 1836., naseljen u Budimpešti, gdje je 1846. osnovao vrlo popularnu umjetničku školu. Nasljeđene osobine učitelja Marastonija (1839.- 1845.), zamjetno je postojanje estetskih načela prerafaelizma (prerafaelizam = slikarska škola u engleskoj oko 1850. godine koja je priznavala vrijednost samo slikarstvu prije talijanskog slikara Rafaela.).
Nakon višegodišnjeg učenja kod Marastonija radio je u ataeljeu F.G. Waldmülera na bečkoj likovnoj akademiji. Radio je brojna djela sakralne tematike za mnoge mađarske crkve. Naslikao je više portreta: Franza Liszta 1859, grofa Szechenyja 1860. i Paula Zichya 1868.
Vraćajući se na pale valpovačke crkve, ocjenjujući ih; Odlikuju se visokim kvalitetom izvedbe i pripadaju boljim radovima sličnih formalnih i stilskih obilježja, nastalim u tom vremenu (pred kraj 19. stoljeća); -Konzervatorsko – restauratorski elaborat.

Naručilac svih velikih slika (u Valpovu), dakako vrijednih kao umjetnička djela, je barun Petar Hilleprand von Prandau. Pravnik po profesiji i financijski savjetnik na Bečkom dvoru, dakako da je bio utjecajan te poznavao ondašnje strukture akademski obrazovane mecene po pitanju slikarstva, te je imao i priliku da svoje sakralne građevine snabdije kvalitetnim inventarom i slikarskim remekdelima.Osim toga kao osoba imao je naklonost da sam raspoređuje i upravlja te relizira svoje zamisli.
U napomeni se može spomenuti da je osam puta putovao konjskim zapregama iz Beča u Valpovo zbog transkporta slika i nekog inventara za opremanje crkve i kapela koje su gradile (DAOS – Lj. Perči).
Napomena M.D.: Pogrešne su informacije nekih povjesničara koji su napisali da barun Petar nije nikada bio u Valpovu, na kupljenom imanju Valpovština; Oltarnu palu za kapelu Presv. Trojstva je naručio u Beču kod Rotmayera i osobno platio, te vozio kočijom u Valpovo. (DAOS – Lj. Perči).

BILJEŠKA; U DISGRESIJI TEME: Ako se pitamo, zašto se mnoge crkve (pa i valpovačka prva drvena) posvećuju sv. Ivanu Krstitelju, a rjetko koja veća crkva nema oltar njemu posvećena, onda se moramo posvetiti razmatranju osobi o Ivanu Krstitelju.
Sam Sin Božji o Ivanu je rekao što nitko do tada nije rekao. To nije bio običan govor, ili retorika; Ivan je veći od svih ljudi koji su se rodili od žene; To se ne odnosi samo na njegove suvremenike nego i na sve generacije ljudi kroz povijest; Oda o je priznanje Ivanu Krstitelju jer je jedini to mogao, jer je najbolje znao tko je Ivan, ali … Ipak, najmanji u Kraljevstvu nebeskom veći je od njega!“. Nakon takve pohvale upućuje Ivanu Krstitelju Isus izriče još veću onima koji su u Kraljevstvu nebeskom. Gotovo nevjerojatno zvuče riječi: … od najvećeg rođenog od žene, veći je i najmanji u Kraljevstvu nebeskom. Ta velika novost koju Isus donosi, radosna vijest, ugodno oznenađenje. To je novi poredak. To je novo vrednovanje. To su drugačije mjere. Novo vrijeme. Počinje: Vrijeme prije Isusa i vrijeme poslije Isusa.

Gospodin je jedini mogao izreći ovakvu pohvalu o Ivanu i jedini je smio izreći još veću pohvalu onima *koji su kršteni,* koji su članovi Kraljevstva nebeskoga. *Ivan se pojvio na raskrižju staroga i novoga Saveza. Pripravlja put Mesiji. Darovat će Mu svoje učenike. Ivan je najveći predstavnik generacije „starih"; ali i najmanji u novom vremenu, u generaciji „n o v i h", nadilazi Ivana.*
Milost krštenja je nova kvaliteta života za svakoga koji je prima. U tome je razlika. To je milost odgovornosti. Nije to natjecanje u veličini i važnosti. To je jednostavni dar kojim od početka ulazimo u suživot s Bogom kakvog nije bilo u Starom Savezu. …
„A od dana Ivana Krstitelja do sada Kraljevstvo nebesko silom se probija i siloviti ga grabe…Zapravo ako hoćete: On je Ilija koji ima doći. Tko ima uši, neka čuje!".

Tajnovite su i zagonetne ove riječi, svakako u njima možemo isčitati poruku da se Kraljevstvo nebesko ne uspostavlja lako i bez zapreka. Ne ide to samo od sebe. Sile Zloga i ljudsko opiranje trajna su zapreka koju treba svladati u uspostavi Kraljevstva nebeskoga. To osjećamo u samima sebi i oko sebe, u kojoj god sredini živjeli.
Sile zla su prisutne u povijesti od njezina početka i bit će tako do kraja vremena. Civilizacija ljubavi i života ne ulazi samo tako lako u naš svijet. Snažno joj se opire razarajuća sila mržnje i smrti.
Sam Ivan Krstitelj provodio je oštar asketski život. To je bila žilava borba. I Isus ostaje u istom pravcu. Kraljevstvo Božje ne gradi u dokolici, nebrizi i popustljivosti. Treba se boriti i istrajati u prihvaćenim odlukama i zacrtanim planovima a sve to u običnom životu. Ne nigdje drugdje u nekom zamišljenom svijetu, nego ovdje gdje se nalazim i živim. U svom konkretnom životu. *Ne kasnije ili sutra, nego, sada i danas. U svom prostoru i ovom vremenu.* To je ta silina koja je potrebna u uspostavi Kraljevstva nebeskoga. Imam li je u sebi? Potpomažem li je u svojoj zajednici, obitelji i svom mjestu. Pomozi mi Gospodine da ti znam bolje služiti i spremnije se zauzimati u širenju Tvoga Kraljevstva!. (Francisco Fernandez – Carvajal; Svezak I. tema br. 12., str.76 – 81.).

Ako smo razmotrili i razumjeli teologiju sv. Ivana Krstitelja (…"Ilija je već došao"…), mujetnik je intutivno morao povezivati sve što naučava Crkva i izraziti čak i u detaljima svoje genijalno nadahnuće. Na slici su uglavnom sve izražajnije tamne plohe sa strane da bi centralni likovi Isusa i sv, Ivana Krstitelja došli u prvi plan promatranja događaja, tj. *krštenja.* Jedino svjetlo koje prodire izvedbu oblika je „glas i prisutnost Boga Oca sa golubicom – Duhom Svetim, tako da se uprisutnjuje Trojstvenost Božja.
Svakako da okvir crne boje i pozlata akcentiraju motiv snažnih likova Isusa i njegovog Preteče.

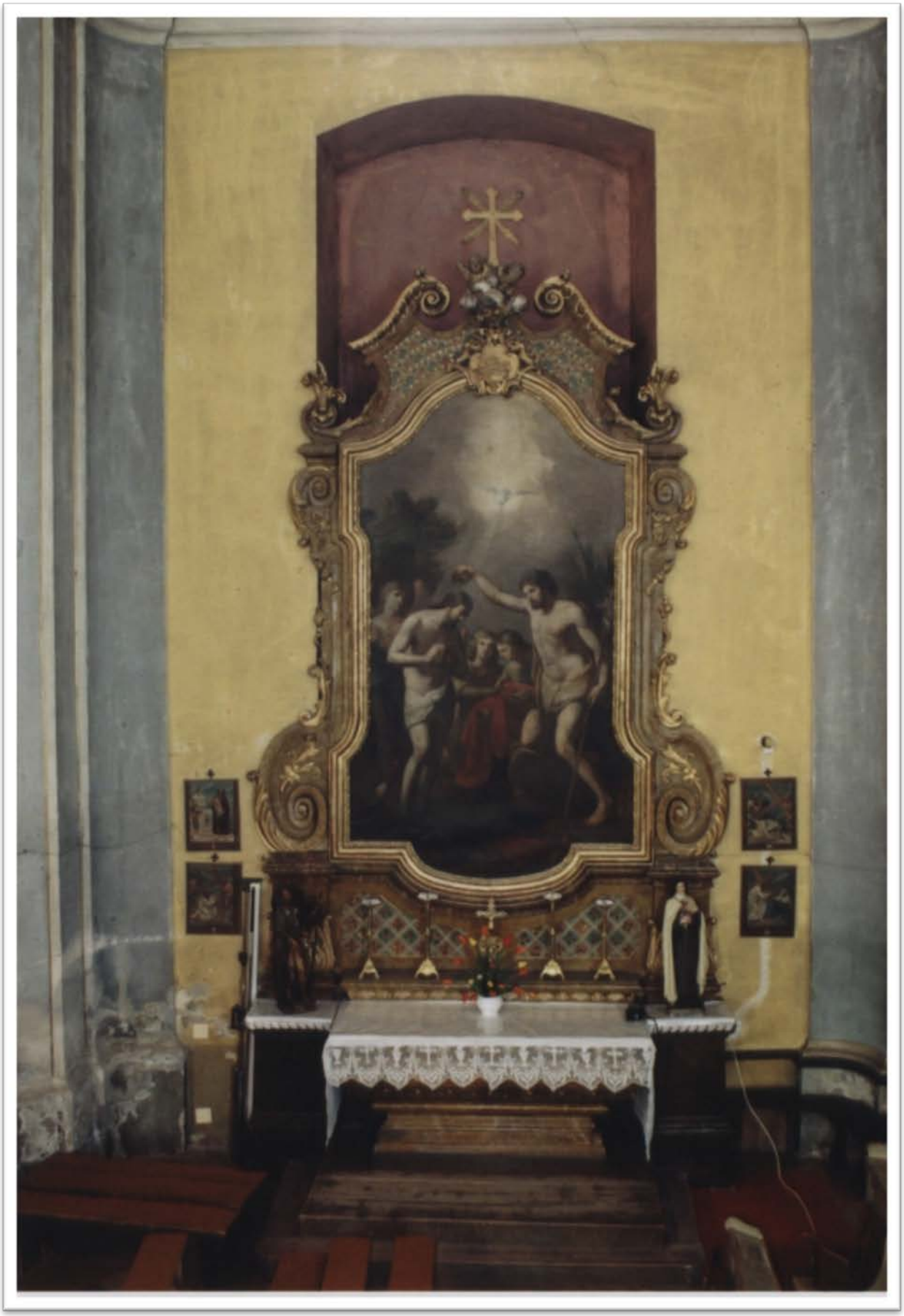

OLTAR SVETOG JOSIPA

Već je rečeno da su to oltari pandani jedan drugome, ali se razlikuju. Sv. Ivan Krstitelj je preteča, a sv. Josip poočim Mesije – idealno!.

Oltarna pala ima oblik vertikalno izduženog pravokutnika, kojemu bočne strane u sredini čine konkavni oblik, donja stranica konveksni (obrnuto od gornjeg dijela) a gornja se uvija u visoki luk. Okvir pale je profiliran u tri pozlaćena pojasa, pojas uz rub pale dekoriran je pravilnom izmjenom dviju stiliziranih motiva. Retabl (vertikalni dio oltara iznad menze – Leksikon) je kvalitetno mramoriziran – diskretno svjetlo smeđe u sivu; Stranice su oblikovane simetrično, prate oblik oltarne pale. Oblikuju ih uspravno usmjerene volute (spiralno zavijeni dekorativni arhitektonski elemenat – Leksikon, str. 1058.), po dvije sa svake strane, od kojih je ona na donjem rubu veća. Bogato je dekoriran pozlaćenim reljefno oblikovanim ukrasima, motivom akantusovog lišća (akanthus – rod trajnih zeljastih biljaka iz porodice primozi. 2. Arhit. ornament u obliku stiliziranog akantusova lista, karakterističan za korinski kapitel. Leksikon JLZ, str.11.), te vitičastim ornamentom.

Zabat oltara je segmentno završen, valovitih je linija, rubovi završavaju uspravnim volutama iz čijih balustara (balustar/tal./ arh. nizak popratni stupić, element balustrade, Leksikon JLZ, str.77.), izlazi skulpturno oblikovani vegetabilni ornament motiv akantusovog lišća sa češerom u sredini..

Timpanon (trokutasti zabat) je širokim sivobojanim trakama podijeljen na rombove, naizmjenično obojen plavo i ružičasto. Mjesta gdje se trake presjecaju ukrašena su crveno obojenim kuglicama – sada su u obnovi kuglice prekrivene pozlatom, i pozlaćenim listićima. Vrh zabata je ukrašen dvijema volutama, koje su usmjerene jedna prema drugoj .
Iz timpanona se izdiže akroterij (grč. plastični ukras na vrhu oba kraja zabata ant. hrama /ovdje slike/ - Leksikon JLZ, str. 12.): Dvije glavice anđela u oblacima (koji su posrebreni) iznad kojih je postavljen trolisni križ sa zrakama.

Preko vrha okvira slike i timpanona postavljena je dekorativna postavljena kartuša s natpisom „sv. Josip“. (kartuša = franc. vrsta ukrasa oko naslova, grbova, slika i sl., obrub oko njega. Rječ. str. rječi, B. Kljajić, Zgb.,1962. str.42.).
Na ovom okviru kartuša je pravokutnog oblika bez uglova ovalnog oblika sa zavinutim ukrasnim
rubom, pozlaćena sa ispisom crnih kaligrafskih slova – „sv. Josip“. (Konzervatorsko restauretorski elaborat, Osk. 2004. str. 26.)

Opis slike:

Slika je rađena na slikarskom platnu. Centar slike su : Dijete Isus i Poočim sv. Josip.
Lik sv. Josipa dominira slikom zbog svoje v eličine. Oko glave je aureola (znak svetosti). U lijevoj ruci drži cvijet ljiljana – znak čisoće; Desna ruka počiva na grudima, a spuštenim pogledom pomatra dijete Isusa – znak skrbništva. Donja haljina sv. Josipa je tamne smeđe boje a plašt je cinober crvene boje. Lik djeteta Isusa je proporcionalno postavljen ispred poočima, i ima haljinu tamno roza boje. Podignuta desna ruka na kojoj su vidno istaknuta tri prsta – simbol Trojstva; dok u lijevoj ruci drži zemaljsku kuglu iz koje proizlazi križ. Pogled Isusa je usmjeren u nebo. U donjem dijelu slike iza figura je klupa do koje leži drvodjelski alat – simbol drvodjelstva, sjekira, pila, blanja. … Sa strane slike su pejsaži reljefa, grana lista, a u daljini brda sa zapadajućim suncem; U gornjem dijelu su čvrsti oblaci na kojima su dva veća anđela – jedan jeoker žute boje a drugi plavo zelene nijanse koji drže u rukama cvijeće. Ispred njih su dvije male anđeoske glavice sa krilcima. Cijelu kompoziciju slike prožima „nevidljivo svjetlo – prisutnost nevinosti i svetosti.
(osobni zapisi – D. Milošević)

Sv. Josip

OLTARI MAJKE BOŽJE RADNE I SV. ANTUNA PADOVANSKOG

Ovi oltari se nalaze u drugom traveju od svetišta. Oblikom su identični. Nalaze se u zidnim udubinama vitraja prvih od ulaza u crkvu.. Svojim obimom ispunjavaju udubinu i opiru u visinu sve do vitraja – prozora.
Kod restauracije su (između 2005. – 2010.) poprimili svoj prvobitni izgled, mramorizacijom pilastra i ravnih ploha kao i timpana, dok pilastri završavaju jonskim volutama koje su pozlaćene pa svojim oblikom su jedinstveni i istovjetni te kompozicijom vrlo usklađeni te funkcionalni. Oltari su postavljeni na mramornu stepenicu crvene cinober boje prirodnog mramora (prethodna stepenica je bila drvena konstrukcija poda), identično svim ostalim oltarima te glavnog oltara – svi sa jednom stepenicom. Konstrukcija menze je zidana i oblikovana opekom koja je ožbukana izolcionom žbukom.
Oltar Majke Božje radne: Sastavljen je od drvene menze i zidanog mramoriziranog retabla. Menza je šuplja koja se upotrebljava u Velikom Tjednu kao Božji grob, tj. polaže se kip mrtvog Isusa koji leži u grobu. Kip je restauriran i zaštićen i vrlo lijepo obrađen i djeluje kao kameni kip. Gornji dio oltara je također u funkciji za Velikog Tjedna. U sredini je kasicističko svetohranište kvadratičnog oblika (veličine 40 x 60 centimetara), sa trolisnim križem sa zrakama na vratima – pozlaćeno. U svetohranište se pohranjuju ciboriji sa posvećenim hostijama, vezano za obrede liturgije Velikog četvrtka i petka. Iznad se postavlja drveni križ bez corpusa na kojem je prebačen bijeli rubac – simbol položenog Isusa u grob.
U sredini retabla u pozlaćenom okviru ugrađena je slika Bogorodice s djetetom – Majka Božja Radna ; Iznad je natpis *„Majko Božja čudotvorna“*, ispod *„Moli za nas“*. U sredini okvira su male rozete koje djeluju dekorativno; Sa strane slike su po dva pilastra mramorizirana od čvrste žbuke, a završavaju jonskim volutama koje su pozlaćene.
Zabad je ukrašen zupčastim ornamentom klasicističkog stila koji je identičan sa istim tabernakulom.

Opis slike: Slika Majke Božje Radne potječe iz 1734. godine koju su franjevci prenijeli iz Marijanskog svetišta Radna iz Rumunjske. Uokvirena je skromno, ukrašena pozlaćeim okvirom, a riječi ispisane velikim štampanim slovima iznad i ispod slike, prikaza Bogorodice s djetetom u naručju tvore molitvu: Majko čudotvorna, moli za nas!.
Ova slika u literaturi i narodu je poznata kao Marija Radna; Ovdje je riječ o vrijednoj uspjeloj kopiji (to nije nigdje istaknuto) jedne od najpoznatijih slika s motivom Marije i Djeteta – slike *Majke Božje Pomoćnice Lucasa Cranacha, koja se nalazi na glavnome oltaru katedrale sv. Jakova apostola i Innsbrucku. Cranachova slika danas je središnji dio oltarne pale koju je 1788. godine naslikao tirolski slikar Josef Schöpf, rođen u Telfsu. Dvije najstarije kopije Cranachove Majke Božje Pomoćnice (BMV Auxiliatrix) naslikao je 1637, i 1654. godine prema originalu Michael Waldman, slikar porjeklom iz Freiburga u Breisgau. Obje se nalaze u Innsbrucku, a ona iz 1654 umetnuta je na isti način kao i originalna slika u oltarnu palu Johana Paula Schora, na glavnom oltaru župne crkve Majke Božje Pomoćnice (Maria hilf).*

U srednjoeuropskim zemljama, pa tako i u Hrvatskoj, sačuvane su brojne vjerne kopije toga prikaza. U nas ih nalazimo primjerice u Sotinu, Varaždinu, Čakovcu, Osijeku, Slav. Brodu, Virovitici.
Iz sveg rečenog može se zaključiti da su promicatelji ove Marije Pomoćnice opet bili franjevci, pa su evo i našu uspjelu kopiju donijeli iz Radne u Valpovo i izgradili oltar u funkciji obreda.

MOLI ZA NAS.

Oltar sv. Antuna Padovanskog

Oltar sv. Antuna Padovanskog: je istih dimenzija, oblika i iste boje kao i Majke Radne. Oltar se ne koristi za svetohranište, a menza je sva zidfana i ispunjena ciglom. Njegova mramorizacija je identična oltaru Majke Radne.

Opis slike: U sredini je slika sv. Antuna Padovanskog s jetetom Isusom koji stoji na knjizi a sv. Antun ga pridržava. Oko njih su oblaci s anđelima porazmješteni u okolici; Dok je sredina oko glave Isusa osvjetljena, imitacijom aureola figura, a svjetlost se od sredine gubi u stranu.
Autor slike je Graitz (Graić) iz 1903. godine koji je radio i stropne slike u crkvi. Grajić je izradio kompoziciju te male olterne pale prema jednome od često ponavljanih modela s klečećim likom mladolikog sveca i poluobnaženim djetetom, koje stoji na otvorenoj naslonjenoj knjizi na štafažani postament (štafaža /franc./, u slikarstvu sitnije figure ljudi i životinja koje upotpunjuju i oživljavaju pejsaž ili vedutu, Leksikon JLZ, str. 960.). S visine ih gledaju putti, udobno naslonjeni na prozaične oblake.

ZIDNI OSLIK

Grajićevo slikarsko umjeće dolazi daleko više do izražaja na slici sv. Antuna Padovanskog, nego na zidnome osliku koji je izradio 1900./ 01. godine, a koji je zbog propadanja slikanog sloja na zidu tijekom vremena doživio poprilične preinake, čime je znatno umanjena njegova likovna vrijednost. Grajićev zidni oslik je bio u prozaičnoj žutoj – više na zlato, boji a obnovitelj je žutu boju, osobito okvira slike pretvorio u svjetlo smeđi tonus pa su motivi slika postali zatvoreni.

Bezgrješnog začeća Blažene Djevice Marije

Biografije stropnih slika u župnoj crkvi Valpovo

Na kupolama u lađi crkve izradio je slikar Greicz 1900./01. godine dvije fresco slike većih dimenzija (25 i 20 kvadr. metara).
Na kupoli do svetišta je slika (oko 25 kva. metara) koja predstavlja poklon svetaca Bezgrješnoj kojima su posvećene filijalne crkve tih godina i koje su pripadale valpovačkoj župi; kao i kapele i kipovi koji su čašćeni od vjernika.
Oni se klanjaju Bezgrješnoj Djevici i djetetu Isusu, iz kojih izbijaju zrake a predstavljaju matičnu crkvu. Tada je pripadalo šest filijala valpovačkoj župi: Bisrinci, Bocanjevci, Marjančaci, Nard, Šag i Vinograci.[1]

1. *Napomena: Broj katoličkog staovništva je bio slijedeći: Valpovo 2.379 u 350 kuća; Bistrinci 584 u 50 kuća; Bocanjevci 685 u 60 kuća; Marjančaci 165 u 20 kuća; Nard 520 u 48 kuća; Šag 248 u 30 kuća; Vinograci 208 u 21 kući; Ukupno je bilo 4789 katolika u 579 kuća.*[2]

U vrijeme izrade stropnih slika bio je župnik preč. Josip Jozić i to od 1899. do 1911. godine. Nema izvora o idejnim konceptima za narudžbu stropnih slika, osim jednog kataloga koji je poslužio umjetniku za motivaciju. Vidljivo je da su one vrlo dobro osmišljene i liturgijski se uklapaju u proslavljanju vjerskih osjećaja naših predaka i pradjedova.

Opis slika: a) Stropna slika na (češkoj) kupoli do svetišta prikazuje u sredini Bezgrješnu Djevicu sa djetetom Isusom a sveci koji se klanjaju su s lijeva na desno:

1. Sv. Marija Magdalena suvremenica Isusova poznata kao pratilja na križnom putu i kojoj se Isus prvoj ukazuje iz uskrsnuća, njoj je posvećena crkva u Marjančacima.
2. Sv. Juraj zaštitnik vitezova i vojnika, konja i domaćih životinja a prema legendama je protiv svih duhovnih i tjelesnih neprijatelja koje pobjeđuje kroz lik zmaja.
3. Sv. Jakov mlađi – brat Ivana Evanđeliste. Apostol djela ljubavi, prvi biskup Jeruzalema. U znak biskupske vlasti naslikan je sa štapom. Umro je mučeničkom smrću – kamenovanjem.
4. Sv. Filip apostol tihe ljubavi uz Isusa, stoga ga slikar prikazuje malenog. Umro je raspet na križu a sahranjen sa sv. Jakovom u crkvi svetih apostola u Rimu. Crkva u Bocanjevcima posvećena je apostolima Filipu i Jakovu od 1821. godine.
5. Sv. Florijan zaštitnik vatrogasaca. Na spomendan sv. Florijana 4. svibnja je Zavjetni dan Valpova od 1893. kada je bio veliki požar. Spomenik sv. Florijanu podignut je 4. svibnja 1896. za župnika Ivana Czepeliya, obnovljen 1961. za župnika Dr Đuke Marića, druga obnova 1979., treća 1991. kada je postavljen novi kip.

---

[1] „Historia Parochiae oppidi Valpo ab anno 1830. str.7.
[2] Isto, str 9. (signatura A-XI-1)

6. Sv. Rok također zaštitnik Valpova na Zavjet od kuge iz 1796. godine; Sagrađena je kapela sv. Roka od grofa Gustava Hilepran Prandau, obnovljena 1860. od strane istoga i podzidana kripta; Obnovljena sa ogradom 1926. od grofa Normanna Rudolfa starijeg, a 2010. pretvorena u Memoijalni centar u spomen poginulim u prihvatnom logoru u Valpovu koncem II. svjetskog rata, kada je provedena temeljita obnova i sanacija kapele sa okolišem.
7. Sv. Katarina Aleksandrijska, djevica i mučenica. Na slici je prikazana da nosi kotač sa oštricama, nosi krunu kao znak kraljevskog podrijetla, palminu granu kao simbol pobjede. Čašćena je u Nardu kao zaštitnic sela od 1815. kojoj je posvećena crkva. U istoj crkvi se časti slika sv. Valentina.
8. Sv. Nikola biskup i prijatelj siromašnih, dobrotvor ljudima i djeci. Njemu se utječu mornari i putnici, pa je svetac sa daovima i biskupskim štapom kao takav ga je slikar Greitz i pikazao. Poznato je da se u nas za Nikolinje daruju djeca u crkvi i kod kuće.

b) Stropna slika uz pjevalište na kupoli i prikazuje poklon triju kraljeva – mudraca ili zvjezdoznanaca koje je ovela zvijezda do Novorođenog kralja. Naslikana je Djevica kako drži na krilu Isusa a postrani je sv. Josip. Na slici se prikazuje darivanje Novorođenog koji će otkupiti Izrael (u daljini se vidi Jeruzalem). Pokloniše mu: Tamjan, mirtu i zlato – znakove kraljevske vlasti. Na slici je vidljiva godina 900. i potpis slikara Greitz. Slika ima površinu 20 kvadratin metara.

c) Stopa slika na luku pjevališta iznad orgulja a prikazuje sv. Ceciliju za orguljama, zaštitnica crkvene glazbe i pjevača. Lik sv. Cecilije (djevice i mučenice u Rimu) prikazan je, da je svetica u zanosu sviranja i pogledom u visine, a u pozadini su svirale orgulja. Slika je veličine oko 2 kvadratna metra.

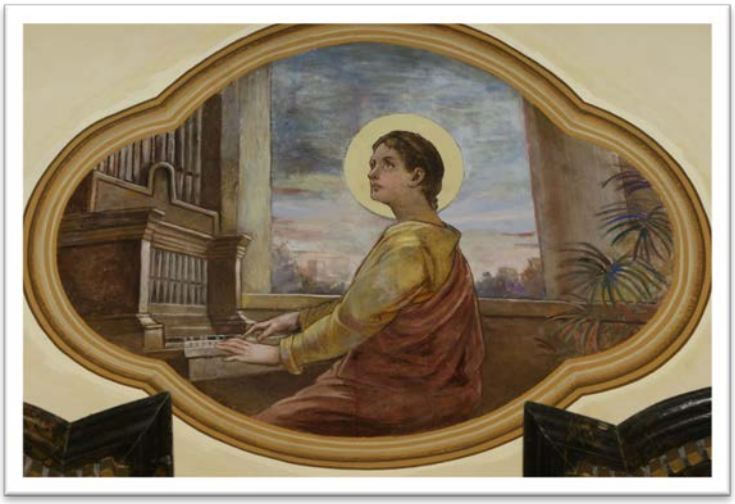

d) Stropna slika ispod luka pjevališta ispod koje je drveni ostakljeni ulazni vjetrolov. Slika u dobro usklađenim bojama prikazuje lik Spasitelja sa Presvetim Srcem iz kojeg izlaze zrake milosti. Ruke Spasitelju su raširene za sve one koji se utječu njegovom Presvetom Srcu. Blagi pogled sa urednim konturama ostalih djelova kose i brade djeluju smirujuće. Pogled blagih tonova očiju doimaju se posvećenog božanskog života.[3]

2. Napomena: Ovaj tekst je rađen srpnja 2010. godine za temeljite obnove sve četiri stropne freske. Restauraciju i obnovu su radili slikari: Mijo Usenik sa suprugom Emilijom i Györg Kiss (Đerđ Kiš) mađar iz Palkonya (nedaleko Vilanya u Mađarskoj). Svi su akademski slikari, Usenikovi iz Zagreba. Arhivar je često bio u kontaktu s njima uz konsultacije.

U Valpovu, 7. srpnja 2010. godine

Dragan Milošević, arhivar župe

Fotografije: Ladislav Pađen

[3] Izvori: Osobne bilješke arhivara D. Milošević.